

КОНЦЕРТ

УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
«БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ ЎНІВЕРСИТЭТ
ІМЯ МАКСІМА ТАНКА»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Рэктар
 А.І. Жук
« 18 » 2024 г.
Рэгістрацыйны № 19021-1-62/2024/вуч.

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ XIX СТАГОДДЗЯ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасці
6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя
(Беларуская мова і літаратура);
6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя
(Беларуская мова і літаратура. Закежняя мова
(з указаннем мовы))

2024 г.

Скапіравана ў сацыяльнай сетцы

Вучэбная праграма складзена на аснове Адукацыйнага стандарту агульнай вышэйшай адукацыі АСВА 6-05-0113-02-2023 (02.08.2023, №225), вучэбных планаў спецыяльнасці 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура (23.02.2023, №048 – 2023/у); Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (англійская) (23.02.2023, №050 – 2023/у); Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (кітайская) (23.02.2023, №049 – 2023/у))

СКЛАДАЛЬНІКІ:

Л.П.Леська, дацэнт кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук;

С.А.Сычова, выкладчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

В.М.Губская, загадчык кафедры беларускай і рускай моў ўстаноў адукацыі «Мінскі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

А.І.Шаблоўскі, загадчык кафедры беларускай і рускай моў ўстаноў адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры», кандыдат філалагічных навук, дацэнт

УЗГОДНЕНА:

Дырэктар

ДУА «Гімназія № 43 г. Мінска»

M. F. Kavaleuskaya

М.Ф.Кавалёўская

РЕКАМЕНДАВАПА ДА ЗАЦЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускай і замежнай літаратуры ўстаноў адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

(пратакол № 8 ад 25.03.2024 г.)

За аднык кафедры

I. M. Mishanchuk

І.М.Мішчанчук

Навукова-метадычным саветам ўстаноў адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

(пратакол № 6 ад 16.03.2024 г.)

Афірмацыя вучэбнай праграмы і суправаджаючых яе матэрыялаў дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае

Методыст вучэбна-метадычнага аддзела БДПУ

I. V. Likhonava

Я.В.Ліханава

Дырэктар бібліятэкі

N. P. Sytkovskaya

Н.П.Сяткоўская

Скапіравана ў сацыяльнай сетцы

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя» прызначана для студэнтаў УА «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», якія навучаюцца па спецыяльнасці 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура), 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)), з'яўляецца дысцыплінай модуля «Гісторыя беларускай літаратуры» і ўваходзіць у сістэму літаратуразнаўчай падрыхтоўкі студэнтаў, якія вывучаюць гісторыю беларускай літаратуры ў якасці будучай спецыяльнасці.

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя» складзена ў адпаведнасці з канцэпцыяй літаратурнай адукацыі. Дадзеная дысцыпліна знаёміць студэнтаў з асноўнымі заканамернасцямі развіцця мастацтва слова ў перыяд XIX стагоддзя. Прадметам дадзенай вучэбнай дысцыпліны з'яўляецца змест і эвалюцыя беларускай літаратуры як феномена духоўнай культуры XIX стагоддзя. Падобны падыход адпавядае патрабаванням адукацыйных стандартаў вышэйшай адукацыі 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура), 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)).

Мэта вучэбнай дысцыпліны: пазнаёміць студэнтаў з этапамі развіцця нацыянальнай літаратуры (XIX стагоддзя); даць уяўленне пра агульныя напрамкі яе развіцця, змену мастацка-светапоглядных сістэм, эвалюцыю метадаў, стыляў, жанравых формаў; прааналізаваць жыццёвы і творчы шлях пісьменнікаў, змест іх твораў, месца і ролю ў літаратурным працэсе.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

даць студэнтам рознабаковыя веды па вучэбнай дысцыпліне;
 навучыць арыентавацца ў свеце мастацкіх твораў XIX стагоддзя;
 сфарміраваць навыкі аналізу літаратурнага тэксту;
 выпрацаваць крытэрыі разумення канкрэтна-гістарычнай, нацыянальнай і агульначалавечай значнасці мастацкіх твораў;

выхоўваць эстэтычны густ, адчуванне прыгожага ў жыцці і літаратуры.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста, сувязі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Згодна з вучэбнымі планами па спецыяльнасці 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура), 6-05-0113-02 Філалагічная адукацыя (Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы)) вучэбная дысцыпліна «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя» уваходзіць у дзяржаўны кампанент і з'яўляецца адной з асноўных дысцыплін падрыхтоўкі настаўніка-філолага. Вучэбная дысцыпліна «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя» звязана з вучэбнымі дысцыплінамі «Вусная народная творчасць», «Уводзіны ў літаратуразнаўства», «Гісторыя беларускай літаратуры XI–XVI стагоддзяў», «Гісторыя беларускай літаратуры XVII–XVIII стагоддзяў».

Патрабаванні да засваення вучэбнай дысцыпліны. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя» павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў базавай прафесійнай кампетэнцыі БПК-13: Характарызаваць асноўныя этапы станаўлення і развіцця беларускай літаратуры ў аспекце родава-відавай прыналежнасці мастацкіх твораў, асаблівасцяў іх паэтычнай і стылістычнай арганізацыі.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен *ведаць*:

- шляхі і галоўныя этапы развіцця нацыянальнай літаратуры XIX стагоддзя;
- узаемасувязь светапогляду і творчасці пісьменніка, асаблівасці яго стылю ці творчай манеры;
- канкрэтна-гістарычнае, нацыянальнае і агульначалавечае значэнне мастацкіх твораў;
- сучасныя ацэнкі мастацкіх з’яў папярэдніх эпох;
- праблематыку, ідэйны змест твораў, асаблівасці кампазіцыі, вобразна-выяўленчыя сродкі;
- герояў твораў, іх светапоглядныя пазіцыі, рысы характару, месца ў сістэме вобразаў;
- найбольш важныя звесткі пра жыццёвы і творчы шлях пісьменнікаў.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен *умець*:

- выяўляць агульнае і адрознае ў літаратурах розных эпох;
- спалучаць тэарэтычныя веды з вывучэннем канкрэтных мастацкіх з’яў;
- упісаць літаратурны твор ў сацыякультурны кантэкст эпохі;
- вызначыць месца твора ў мастацкай сістэме пісьменніка і ў літаратуры свайго часу;
- скласці тэсты па літаратурных творах, фактах жыццёвага і творчага шляху аўтара;
- каменціраваць тэксты твораў, характарызуючы іх з культуралагічнага, гісторыка-бытавога, літаратуразнаўчага і іншых аспектаў;
- працаваць з навукова-крытычнай і даведачнай літаратурай.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен *валодаць*:

- адпаведным паняццёвым і літаратуразнаўчым апаратам;
- сучаснай метадалогіяй і метадыкай літаратуразнаўчых даследаванняў;
- навыкамі разнастайных спосабаў аналізу мастацкіх твораў.

У рамках адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя» студэнт павінен набыць не толькі тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свой каштоўнасна-асобасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелу ў эканамічным, вытворчым, сацыяльна-культурным і грамадскім жыцці краіны.

Па кожнай вучэбнай тэме ў адпаведнасці з яе мэтамі і задачамі па фарміраванні і развіцці ў студэнтаў канкрэтных кампетэнцый выкладчык практуе і рэалізуе канкрэтныя педагагічныя тэхналогіі.

Асноўнымі тэхналогіямі навучання з'яўляюцца: праблемнае навучанне (праблемнае выкладанне, пошукавы метады); камунікатыўныя тэхналогіі, заснаваныя на актыўных формах і метадах навучання; асобна арыентаваная тэхналогія (улік індыўдуальна-асобасных асаблівасцей студэнтаў, захаванне прынцыпу варыятыўнасці); інфармацыйна-камунікатыўныя тэхналогіі.

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў. Пры вывучэнні дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя» выкарыстоўваюцца такія формы самастойнай работы, як выкананне індыўдуальных заданняў на практычных занятках пад кантролем выкладчыка, выкананне індыўдуальных заданняў пазааўдыторна, інтэрактыўных заданняў у сістэмах дыстанцыйнага навучання і інш.

Агульная колькасць гадзін, колькасць аўдыторных гадзін, форма атрымання вышэйшай адукацыі, размеркаванне аўдыторных гадзін, формы прамежкавай атэстацыі. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя» на 2 курсе ў 3 семестры разлічана на 108 вучэбных гадзін. З іх 52 аўдыторныя гадзіны: 26 лекцыйных, 26 практычных гадзін; 56 гадзін адведзена на самастойную работу студэнтаў. Форма адукацыі – дзённая. Форма прамежкавай атэстацыі – залік.

Размеркаванне гадзін па семестрах:

<i>Семестр</i>	<i>Усяго</i>	<i>Лекцыі</i>	<i>Практычныя</i>	<i>Самастойная работа студэнтаў</i>	<i>Форма прамежкавай атэстацыі</i>
III	108	26	26	56	Залік

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

РАЗДЗЕЛ 1. ЛІТАРАТУРА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ ХІХ СТАГОДДЗЯ

Тэма 1.1. Станаўленне і развіццё новай беларускай літаратуры

1.1.1. Агульная характарыстыка

Шматмоўнасць. Паскоранасць у развіцці. Праблема творчага метаду. Спалучэнне розных мастацкіх напрамкаў у творчасці аднаго аўтара. Перыядызацыя.

Фарміраванне беларускай нацыі. Перадумовы ўзнікнення новай літаратуры. Вытокі і крыніцы. Сувязь з фальклорам. Ананімны характар многіх твораў. Літаратурныя ўплывы. Творчасць пісьменнікаў з папярэдняга стагоддзя.

Юльян Урсын Нямцэвіч (1757 або 1758–1841). Актыўная грамадзянская пазіцыя. Жыццё і дзейнасць на Бацькаўшчыне і за мяжой. Пастаноўка надзённых сацыяльных праблем у байках і камедыі «Вяртанне дэпутата». Творчасць у ХІХ стагоддзі. Беларуская тэматыка ў «Літоўскіх пісьмах», «Успамінах маіх часоў», «Гістарычных песнях», «Гістарычных падарожжах...». Раманы «Два паны Сяцехі», «Ян з Тэнчына» і інш. Ян Аношка (каля 1775 – не пазней 1827). Супярэчлівыя звесткі з жыцця. Зборнікі «Паэзія», «Вянок з папараці». Ян Ходзька (1777–1851). Факты біяграфіі. Беларуская аснова камедыі «Вызваленая Літва, або Пераход Нёмана», трагедыі «Кракус». Элементы паэтыкі класіцызму ў творах. Празічная спадчына: аповесці «Пан Ян са Свіслачы», «Брат і сястра». Успаміны, артыкулы па гісторыі Міншчыны. Антоні Гарэцкі (1787–1861). Творчы воблік. Байкі. Сатыры. Вобраз селяніна-беларуса ў творах «Да мужыкоў», «Думка мужыка». Фадзей Булгарын (1789–1859). Вобраз Булгарына ў паэме «Тарас на Парнасе». Новыя факты пра асобу пісьменніка. Журналісцкая дзейнасць. Рэаліі беларускага жыцця ў мемуарах, у рамане «Іван Выжыгін».

1.1.2. Дзейнасць філаматаў і філарэтаў

Ліцвінскі патрыятызм лідараў рэвалюцыйнага і літаратурнага руху Беларусі (шубраўцаў, філаматаў і філарэтаў, Дэмакратычнага таварыства Віленскай медыка-хірургічнай акадэміі). Шубраўцы, іх творчая дзейнасць, месца і роля ў літаратуры. Філаматы і філарэты. Праграма, статут, творчасць сяброў таварыстваў. Аналіз твораў А.Э. Адынца, А. Петрашкевіча, А. Ходзькі, М. Рукевіча, І. Дамейкі і інш. Паўстанне 1830–1831 гадоў. Віленскі паўстанцкі камітэт. Закрыццё Віленскага ўніверсітэта. Заснаванне цэнтраў літаратурна-грамадскага руху, газет і часопісаў за межамі Беларусі: у Парыжы, Лондане, Пецярбургу, Маскве. Публікацыя твораў на беларускай мове.

1.1.3. Асоба і творчасць Тамаша Зана

Тамаш Зан (1796–1855). Факты біяграфіі. Народная аснова камедыі «Грэцкія піражкі», паэмы «Табакерка». Цікавасць да элементаў фантастыкі, дэманалогіі ў баладах («Свіцязь-возера», «Цыганка», інш.). Тэматычны змест, жанравыя формы лірыкі Т. Зана («Песня з турмы ў Вільні», «Выгнанец», «Згіне птах, спаткаўшы плаху...» і інш.).

1.1.4. Культурна-асветніцкая дзейнасць Ходзькаў

Ходзькі ў гісторыі беларускага пісьменства. Балады А. Ходзькі. Ігнат Ходзька (1794–1861). Жыццё. Творчы шлях. Уплыў класіцызму і сентыменталізму на першыя вершы. Шлях ад сентыменталізму да рамантызму і рэалізму. Перазічныя цыклы «Літоўскія абразкі», «Літоўскія паданні». Карціны беларускага жыцця ў аповесці «Успаміны квестара». Арыгінальнасць формы твора. Вобраз Міхала Лаўрыновіча.

Тэма 1.2. Творчасць пісьменнікаў-рамантыкаў

Ідэйна-эстэтычная праграма філаматаў як пачатак рамантызму ў беларускай літаратуры. Прыярытэтнае становішча паэзіі. Шырокі зварот аўтараў да фальклору. Мастацкае спасціжэнне мінулага народа. Праблема беларуска-польскага двухмоўя.

1.2.1. Жыццёвы і творчы шлях Тадэвуша Лады-Заблоцкага

Тадэвуш Лада-Заблоцкі (1811–1847). Біяграфічныя звесткі. Удзел у лёсе ссыльнага паэта-салдата Ю.-І. Крашэўскага і Р. Падбярэскага. Фальклорная аснова рамантычных балад «Зачараваная дзяўчына», «Ляшка». Структура зборніка «Паэзія». Байранаўскія матывы ў вершах. Вобразы Літвы-Беларусі і Каўказа ў творах паэта («Вілія», «Да Дзвіны», «Алазанская даліна», «Да бярозы на Каўказскіх гарах»). Паэма «Ваколіцы Віцебска». Спалучанасць лёсу лірычнага героя з забытай гісторыяй краю.

1.2.2. Літаратурная дзейнасць Франца Савіча, Гераніма Марцінкевіча, Габрыэлі Пузыні

Франц Савіч (1815–1845). Біяграфія. Удзел у рэвалюцыйным руху. Аўтабіяграфічныя творы «Сповідзь», «Успаміны». Верш «Там блізка Пінска...» («Дзе ж тое шчасце падзелася?..») як узор беларускай рэвалюцыйнай паэзіі XIX стагоддзя.

Жыццё і літаратурная дзейнасць Гераніма Марцінкевіча (1816–1864). Прычыны малой вядомасці твораў пісьменніка. Гісторыя выдання зборніка «Паэзія». Драматычны абразок «Адвяхорак».

Габрыэля Пузыня (1815–1869). Факты біяграфіі. Шырокія кантакты з дзеячамі літаратуры і мастацтва тагачаснай Беларусі. Верш-пасланне «Да Адама Міцкевіча, пасылаючы яму трохі вады і кветак». Агульная характарыстыка кніг паэзіі («У імя Бога», «Далей у свет!»), прозы («Малыя, але праўдзівыя апавяданні»), драматургіі («Аматарскі тэатр»). Дзённікавыя запісы Г. Пузыні «У Вільні і літоўскіх дварах...». Прычыны малой вядомасці твораў пісьменніка. Гісторыя выдання зборніка «Паэзія». Адметнасць выкарыстання беларускага меласу ў «драме са звычайнага жыцця» («Час над Дзвіною»). Ідэя свабоды (сапраўднай і ўяўнай) у беларускамоўным абразку «Адвяхорак». Народныя характары ў творы.

1.2.3. Ян Чачот

Ян Чачот (1796–1847). Біяграфічныя звесткі. Пачынальніцкая роля Я. Чачота ў стварэнні літаратуры на беларускай мове. Філамацкі перыяд творчасці. Імянінныя віншаванні. Спалучэнне элементаў эстэтыкі класіцызму, сентыменталізму і рамантызму ў польскамоўных баладах («Свіцязь», «Калдычэўскі шчупак», «Мышанка», інш.). Зварот да гісторыі ВКЛ у цыкле «Спевы пра даўніх ліцвінаў да

1434 года». Маральна-дыдактычныя тэндэнцыі ў вершах на беларускай мове («Дамілых мужычкоў», «Покуль сонца ўзыдзе...», «Нашто нам дым выядае вочкі», інш.). Дзейнасць Чачота-фалькларыста. Зборнікі «Песенькі вясковыя з-над Нёмна і Дзвіны».

1.2.4. Адам Міцкевіч

Адам Міцкевіч (1798–1855). Біяграфічныя звесткі. Уклад пачынальніка польскага рамантызму ў станаўленне беларускай літаратуры. Ліцвінскі патрыятызм паэта. Біяграфія. Перыяды творчасці. Тэматыка, мастацкія асаблівасці раннях балад і рамансаў («Пралеска», «Курганок Марылі», «Свіцязь», «Свіцязянка», «Рыбка», інш.). Элементы паэтыкі рамантызму ў санетах. Гісторыя напісання, кампазіцыя драматычнай паэмы «Дзяды». Алегарычны змест пачатковай (другой) часткі твора. Біяграфічныя моманты, вобразы сяброў маладосці ў паэме. Сувязь твора з рэальнымі падзеямі 1820–1830-х гадоў. Вобраз рамантычнага бунтара Густава-Конрада. «Дзяды» ва ўспрыманні тагачаснай польскай і расійскай крытыкі. Зварот да мінулага роднай зямлі ў паэмах «Мешка, князь Наваградскі», «Гражына», «Конрад Валенрод». «Пан Тадэвуш» як энцыклапедыя жыцця беларускай шляхты канца XVIII – пачатку XIX стагоддзяў. Патрыятычная ідэя твора. Рэалістычныя тэндэнцыі ў паэме. Тыпалагічныя сувязі «Пана Тадэвуша» з «Новай зямлёй» Я. Коласа. Пераклады паэмы на беларускую мову. А. Міцкевіч і Беларусь.

1.2.5. Ян Баршчэўскі

Ян Баршчэўскі (1794?–1851). Біяграфічныя звесткі. Зварот пісьменніка на пачатковым этапе творчасці да беларускай мовы. Ідэйны змест, мастацкія асаблівасці твораў «Дзеванька», «Гарэліца», «Бунт хлопаў». Рэгіянальны каларыт польскамоўных балад «Русалка-спакусніца», «Дзве бярозы», «Зарослае возера» і інш. Апрацоўка беларускіх легенд і паданняў аўтарам. Тэма роднага краю, паказ трагічных чалавечых лёсаў у паэме «Жыццё сіраты». Кніга «Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях». Адметнасць кампазіцыі. Вобразы шляхціца Завальні і героя-апавядальніка. Паказ Беларусі як самабытнага краю з адметнай духоўнай культурай. Фальклорна-міфалагічныя матывы і вобразы ў творах, іх аўтарская інтэрпрэтацыя. Кніга «Шляхціц Завальня...» у літаратурным кантэксце. Праблемна-тэматычная, кампазіцыйная, мастацка-вобразная блізкасць аповесці «Драўляны дзядок і кабета Інсекта» да галоўнага твора пісьменніка. Ідэя служэння Бацькаўшчыне ў аповесці «Душа не ў сваім целе». «Нарыс Паўночнай Беларусі» Я. Баршчэўскага.

1.2.6. Аляксандр Рыпінскі

Аляксандр Рыпінскі (1809–пасля 1896). Факты жыцця. Эвалюцыя нацыянальнага ўсведамлення (прысвячэнне да кнігі «Беларусь» і ліст 1883 года да А. Плуга). Творы на польскай мове. Кніга «Беларусь» як адна з першых сістэматызацый вусна-паэтычнай творчасці народа. Беларускамоўная балада «Нячысцік». Сінтэз літаратурнай і фальклорнай традыцыі у творы. Выявы бурлескнага стылю. Блізкасць твора да народнай гутаркі. Праца над біяграфічнымі нарысамі пра пісьменнікаў (Я. Баршчэўскі, Г. Марцінкевіч, Ф. Князьнін і інш.).

Збіранне і апісанне літаратурных крыніц. Архіўныя матэрыялы А. Рыпінскага і сучаснае вырашэнне праблемы аўтарства паэмы «Тарас на Парнасе».

1.2.7. Юзаф Ігнацы Крашэўскі

Юзаф Ігнацы Крашэўскі (1812–1887). Факты біяграфіі. Шматграннасць таленту. Зварот да розных родаў і жанраў літаратуры. Шлях ад рамантызму да рэалізму. Ідэя маральнага ўдасканалення грамадства ў «вясковых» аповесцях «Хата за вёскай», «Улляна», «Астап Бандарчук», «На Палессі» і інш. Выявы рэалістычнага паказу жыцця ў творах. Мінулае Польшчы, Беларусі, Літвы, Украіны ў гістарычных раманах «Апошнія з слупкіх князёў», «Жыгімонтаўскія часы», «Маці каралёў». Вобразы ліцвінаў у «за межных» творах («Графіня Козель», «Бруль», «3 гісторыі сямігадовай вайны»). Паэтычная трылогія з гісторыі Літвы «Анафеляс». Гістарычны (літоўска-беларускі) матэрыял у камедыях «Пане Каханку», «Радзівіл у гасціне». Этнаграфічныя звесткі пра жыццё селяніна ў нарысах «Пінск і Піншчына», «Малюнкі з жыцця і падарожжа», інш.

1.2.8. Паўлюк Багрым

Паўлюк Багрым (1812–1891). Легенды і гістарычная праўда пра паэта. Верш «Зайграй, зайграй, хлопча малы...». Трагізм светаадчування лірычнага героя. Канфлікт свабоды і няволі як рамантычная дамінанта верша. Фальклорныя матывы і вобразы. Версіі аўтарства твора.

1.2.9. Адам Плуг

Адам Плуг (Антоні Пяткевіч, 1823–1903). Біяграфія. Творчы шлях. Мастацкі вобраз Літвы-Беларусі ў паэме «Заклятыя скарбы». Спецыфіка рамантызму ў творах А. Плуга. Апавяданне на роднай мове «Кручаная баба». Талент А. Плуга-стылізатара.

1.2.10. Ананімная літаратура

Прычыны шырокага бытавання ананімных твораў. Фалькларызацыя арыгінальных (аўтарскіх) тэкстаў («Бунт хлопаў» Я. Баршчэўскага і інш.). Жанравая шматстайнасць, арыентацыя на вусна-паэтычныя формы. Сацыяльна-выкрывальніцкі пафас, падзеі і рэаліі беларускага жыцця ў вершах і гутарках («Скажы, вяльможны пане...», «Вясна гола перапала», «Віншаванне Бондара Савасцея», «Імяніннае віншаванне», «Гутарка Данілы са Сцяпанам» і інш.). «Энеіда навыварат». Праблема аўтарства. Ідэйны змест паэмы. Крытыка канонаў класіцызму. Сувязь з першакрыніцай. Беларуская «Энеіда» ў кантэксце парадыйных твораў на паэму Вяргілія. Мясцовы каларыт. Сродкі стварэння камічнага эфекту. Асаблівасці мовы.

РАЗДЗЕЛ 2. ЛІТАРАТУРА ДРУГОЙ ПАЛОВЫ XIX СТАГОДДЗЯ

Тэма 2.1. Агульная характарыстыка літаратуры другой паловы XIX стагоддзя

Духоўная атмасфера эпохі. Асоба Адама Кіркора, яго культурна-асветніцкая дзейнасць у Вільні. «Альбом» Арцёма Вярыгі-Дарэўскага. Факты жыцця пісьменніка, лёс уласных твораў. Біяграфічныя звесткі, творчасць Вайніслава Савіча-

Заблоцкага, Ялегі Пранціша Вуля, Ігната Легатовіча, Фелікса Тапчэўскага, Юльяна Ляскоўскага.

Рэвалюцыйна-дэмакратычны рух у Еўропе і на землях Расійскай імперыі ў канцы 1840-х – пачатку 1860-х гадоў. Кульмінацыя грамадска-палітычнага жыцця Паўночна-Заходняга краю ў 1861–1863 гадоў. Адлюстраванне падзей паўстання пад кіраўніцтвам К. Каліноўскага ў творах Марыі Радзевіч («Пажары і папялішчы»), Элізы Ажэшкі («Над Нёманам»), Янкі Лучыны («З крываваых дзён»), Станіслава Акрэйца «Старасвецкія памешчыкі. Нарысы Заходняга краю»), інш. Мастацкія метады і напрамкі. Асноўныя эстэтычныя тэндэнцыі. Шматмоўнасць тагачаснай літаратуры.

Тэма 2.2. Ананімная літаратура

Асаблівасці ананімных твораў 1850–1860-х гадоў. Шырокае бытаванне жанру гутаркі. Праблематыка, пафас, асноўныя матывы дарэформенных твораў (паэма «Два д’яблы», «Гутарка старога дзеда», «Гутарка двух суседаў»). Магчымыя аўтары твораў. Ананімныя вершы і гутаркі паслярэформеннага часу («Праўда», «Вось цяпер які люд стаў», «Дзякуй Богу і гасудару...», «Гутарка пана з селянінам», «Гутарка ў карчме» і інш.). Супрацьпастаўленне старога і новага жыцця. Ідэя «добрага» цара ў творах. Паэма «Тарас на Парнасе». Версіі аўтарства. Меркаванні і аргументы даследчыкаў наконт аўтарства Канстанціна Вераніцына. Ідэйны змест, жанравая адметнасць паэмы. Цесная сувязь твора з літаратурным жыццём свайго часу. Спалучэнне рэальна-бытавога і ўмоўна-фантастычнага планаў. Моўна-стылёвыя асаблівасці паэмы.

Тэма 2.3. Прадвесне нацыянальнага адраджэння

2.3.1. Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч

Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч (1808–1884). Біяграфічныя звесткі. Асаблівасці светапогляду. Культурна-а светніцкая дзейнасць. Свядомы і паслядоўны зварот да беларускай мовы. Праблема метаду. Класічныя і народныя традыцыі ў творчасці пісьменніка. Раннія творы. Выкарыстанне фальклору ў паэмах і вершаваных аповесцях 1850-х гадоў. («Гапон», «Травіца – брат-сястрыца», «Шчароўскія дажынкi» і інш.). Ідэя класавага міру ў дарэформенны перыяд, перагляд яе на апошнім этапе творчасці. «Ідылія». Спецыфіка жанру, ідэйны змест, вобразы. Быліца «Халімон на каранацыі». П’еса «Пінская шляхта». Час напісання і час з’яўлення ў друку. Шляхта і царскае чыноўніцтва ў паказе драматурга. Крытычны пафас твора. Майстэрства В. Дуніна-Марцінкевіча – камедыёграфа. Змест, вобразы, наватарства праблематыкі, мастацкія асаблівасці п’есы «Залёты». Значэнне творчасці В. Дуніна-Марцінкевіча.

2.3.2. Уладзіслаў Сыракомля

Уладзіслаў Сыракомля (Людвік Кандратовіч, 1823–1862). Факты біяграфіі. Сувязь польскамоўных твораў з жыццём беларускага народа. Пачатак творчага шляху (вершаваная гутарка «Паштальён»). Пераклады і апрацоўкі народных песень («Народная песенька з ваколiц Вільні», «Жніўная песня», «Жменя пшаніцы»). Ілюзіі класавага салідарызму ў творах «Вясковыя палітыкі», «Лісты з Беларусі». «Хадыка»:

вершаваная «гутарка з палескай мінуўшчыны». Эвалюцыя характару героя. Пастаноўка аўтарам філасофскіх, сацыяльных, маральна-этычных праблем. Элементы фальклору ў творы. Праблемнае і стылёвае наватарства вершаў на беларускай мове. «Добрыя весці»: сацыяльны змест, мастацкія асаблівасці. «Ужо птушкі пяюць усюды»: алегарычнасць, іранічны падтэкст верша, праекцыя на падзеі пачатку 1860-х гадоў. У. Сыракомля і літаратурнае асяроддзе. Вобраз пісьменніка ў творах сучаснікаў і нашчадкаў (А. Плуг, В. Дунін-Марцінкевіч, Я. Купала, А. Мальдзіс і інш.).

2.3.3. Вінецзь Каратынскі

Вінецзь Каратынскі (1831–1891). Біяграфія. Паказ прыгонніцкай рэчаіснасці, вера ў надыход справядлівасці на зямлі як асноўныя тэмы зборніка «Чым хата багата, тым рада». Паэма «Таміла». Асаблівасці кампазіцыі. Вобраз лірычнага героя ў творы. Ідэя трагічнай наканаванасці лёсу працаўніка. Свядомое ўвядзенне аўтарам у польскамоўны тэкст беларускай лексікі. Вершы на беларускай мове. Розныя трактоўкі пазіцыі В. Каратынскага ў прывітальным вершы на прыезд Аляксандра II («Уставайма, братцы...»). Роля творцы і мастацкай творчасці як асноўная ідэя верша «Далібог-то, Арцім». Тэма страчанага радзімы ў элегіі «Туга на чужой старане». Краязнаўчыя нарысы «Карціны з берагоў Нёмана», «Наваградчына і Наваградак».

2.3.4. Францішак Багушэвіч

Францішак Багушэвіч (1840–1900). Жыццёвы шлях. Адрэджэнская ідэя, абвостраная сацыяльнасць як адметныя рысы светабачання і зместу твораў пісьменніка. Праблема мастацкага метаду. Змест прадмоў да зборнікаў «Дудка беларуская», «Смык беларускі». Паэт пра месца і ролю творцы («Мая дудка», «Смык»). Мацей Бурачок і Сымон Рэўка з-пад Барысава – уяўныя аўтары кніг Ф. Багушэвіча. Выявы патрыятызму, «тутэйшасці» ў лірычнага героя зборніка «Дудка беларуская» («Хрэсьбіны Мацюка», «Мая хата» і інш.). Усведамленне ім сацыяльнай няроўнасці («Бог не роўна дзеле», «Дурны мужык, як варона», інш.). Лірызм вершаў Сымона Рэўкі з-пад Барысава (зборнік «Смык беларускі»). Паказ мужыцкага гора і галечы, нянавісці мужыка да пана. Маральны кодэкс Ф. Багушэвіча («Ахвяра»). Жанравыя, моўна-стылёвыя асаблівасці вершаў. Філасофская і патрыятычная скіраванасць апошніх па часе (польскамоўных) твораў паэта «Дагарае рэшта вещь...», «Прывід надзеі», «Шумяць сосны», інш. Вобраз Аліндаркі ў вершаваным апавяданні «Кепска будзе!». Аптымістычнае завяршэнне твора. Праблематыка, змест, вобразы персанажаў у апавяданні «Тралялёначка». Народна-фальклорная аснова праявітых твораў «Дзядзіна», «Сведка», «Палясоўшчык».

2.3.5. Эліза Ажэшка

Эліза Ажэшка (1841–1910). Біяграфічныя звесткі. Удзел у паўстанні 1863–1864 гадоў. «Жаночая» тэма ў ранняй творчасці («На правінцыі», «Марта»). «Беларускі цыкл» твораў: вострая сацыяльнасць, жыццёвасць канфліктаў, характарыстыка вобразаў персанажаў (апавесці «Нізіны», «Дзюрдзі», «Хам»). Паказ жыцця простага працаўніка ў апавяданнях «Зімовым вечарам», «Раманіха», «Гадэвуш». Ключавая

тэма, праблематыка рамана «Над Нёманам». Гісторыя з'яўлення кнігі «Gloria victis». Спалучэнне ў навелах дакументальнасці і мастацкасці. Даследаванне народнага светапогляду, нацыянальнай культуры беларусаў у нарысах «Людзі і кветкі над Нёманам». Сяброўства Э. Ажэшкі з прадстаўнікамі беларускай інтэлігенцыі, ацэнка беларускамоўных вершаў Ф. Багушэвіча.

2.3.6. Янка Лучына

Янка Лучына (Іван Неслухоўскі, 1851–1897). Жыццёвы лёс. Творчасць на польскай, беларускай і рускай мовах. Літаратурныя настаўнікі. Лірычны пачатак у вершах. Зборнік «Вязанка». Зварот да сацыяльных матываў («Што думае Янка, везучы дровы ў горад», «Сівер», «Дзень за днём»). Вобраз роднага краю, паэтызацыя прыроднага свету ў лірыцы і ў паэме «Паляўнічыя акварэлькі з Палесся». Высокая паэтычная культура творчасці, майстэрства версіфікацыі. Гісторыя напісання «Паляўнічых акварэлек...». Ідэі філасофіі пазітывізму ў творы. Непрыманне Я. Лучынам карыслівых адносін да прыроды. Маштабнасць вобраза паляўнічага Грышкі. Сюжэтная лінія аўтара-апавядальніка.

2.3.7. Альгерд Абуховіч і Адам Гурыновіч

Альгерд Абуховіч (1840–1898). Супярэчлівы характар звестак пра жыццёвы і творчы шлях пісьменніка. Рамантычныя і рэалістычныя тэндэнцыі ў «Думе а Каралю XII». Аўтарская ацэнка гістарычных асоб і падзей у творы. А. Абуховіч як адзін з заснавальнікаў жанру байкі («Старшына», «Ваўкалак», «Суд»). Літаратурныя і фальклорныя традыцыі ў творах. Гісторыя напісання і публікацыі успамінаў «3 папераў Альгерда Абуховіча». Кампазіцыя, мастацкія асаблівасці мемуараў пісьменніка.

Адам Гурыновіч (1869–1894). Лёс пісьменніка і яго твораў. Удзел у рэвалюцыйным руху. А. Гурыновіч аб месцы ў літаратуры Ф. Багушэвіча, уласны паэтычны маніфест аўтара («Дзякуй табе, браце, Бурачок Мацею»). Выяўленне свядомасці грамадска актыўнага чалавека свайго часу ў вершах «Што ты спіш, мужычок...», «Перш душылі паны...». Прыродаапісальная лірыка («Бор», «Вясна», «Да жніва», інш.). Маральная праблематыка балады «Месца нячыстае». Перакладчыцкая дзейнасць.

РАЗДЗЕЛ 3. ЛІТАРАТУРА МЯЖЫ ХІХ–ХХ СТАГОДДЗЯЎ

Ажыўленне грамадска-палітычнага і літаратурнага жыцця напрыканцы 1880-х гадоў. Публіцыстыка Міхаіла Радзевіча, Данілы Баравіка, Шчырага Беларуса, Аляксандра Пшчолкі, Дарафея Бохана і інш. Навуковая дзейнасць Яўхіма Карскага, Еўдакіма Раманава, Адама Багдановіча, Мітрафана Доўнар-Запольскага, інш. Рускамоўныя перыядычныя выданні на тэрыторыі Беларусі. Выхад да чытача кніг на беларускай мове (Ф. Багушэвіча, Я. Лучыны, А. Ельскага, Ядвігіна Ш.). Праблема польска-руско-беларускага полілінгвізму ў тагачаснай літаратуры. Аляксандр Ельскі (1834–1916). Падзвіжніцкая праца па збіранні і захаванні культурнай спадчыны народа. Уласналітаратурная творчасць. Тэматыка твораў на беларускай мове: аповесць «Сынок», апавяданне «Выбіраймся ў прочкі! Скарэй у Томск!» і інш.

Перакладчыцкая дзейнасць. Гісторыка-краязнаўчыя артыкулы. Адам М-скі (Зося Манькоўская/ Тшашчкоўская, 1847–1911). Біяграфічныя звесткі. Верш «Беларуская малітва» і пераклады на беларускую мову. Выяўленне ліцвінскага патрыятызму ў польскамоўнай спадчыне пісьменніцы. Пераемнасць і працяг рамантычных традыцый А. Міцкевіча і У. Сыракомлі (нізка «Былыя акорды», «З жыцця тугі» і інш.). Выкарыстанне беларускага фальклору і лексікі (зборнік паэзіі «Адзін з многіх», цыкл «Дарагавіцкія песні»). Дзейнасць рускамоўных пісьменнікаў Беларусі. Пытанне пра мастацкі ўзровень твораў. Паказ жыцця сялянства, вясковага побыту Якубам Браіцавым (апавяданне «Дудалёва лаза», аповесць «Няўдашачка Анюта», раман «Багацеі»), Дзмітрыем Лапо (зборнік «Беларускія апавяданні»), Аляксандрам Пшчолкам (апавяданні «Панскае ігрышча», «Більярд у дзярэўні»). Непаслядоўнасць поглядаў А. Пшчолкі на будучыню беларускай нацыі. Кніга Дарафея Бохана «Мінскія паданні і легенды». Творы-стылізацыі «Усяслаў Чарадзей», «Князь Глеб Мінскі». Раманы Станіслава Акрэйца «Апошнія язычнікі», «Пры старых парадках», аўтабіяграфічная хроніка «Далёкія гады».

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА
ДЫСЦЫПЛІНЫ «ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ ХІХІ СТАГОДДЗЯ»
(дзённая форма атрымання адукацыі)

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Лекцыі	Практычныя (семінарскія) заняткі	Самастойная работа студэнта	Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў	Літаратура	Формы кантролю ведаў
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Літаратура першай паловы ХІХ стагоддзя	13	11	32			
1.1.	Станаўленне і развіццё новай беларускай літаратуры	4	2	6			
1.1.1.	Агульная характарыстыка 1. Шматмоўнасць. Паскоранасць. Перыядызацыя. 2. Грамадска-палітычная сітуацыя ў перыяд станаўлення новай беларускай літаратуры. Ананімны характар многіх твораў. 3. Літаратурна-грамадская дзейнасць Ю.У. , майстэрства байкапісца і гістарычны характар твораў; матывы сусветнага смутку і тугі ў паэзіі Я. Аношкі. Кароткі агляд творчасці А. Гарэцкага і Ф. Булгарына. 4. Шубраўцы, іх творчая дзейнасць, месца і роля ў літаратуры. 5. Філаматы і філарэты. Праграма, статут, творчасць сяброў таварыстваў.	4			Гісторыя беларускай літаратуры ХІ—ХІХ стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.	Асн.: [1] Дад.: [1] [2] [4] [5]	

1.1.2.	Дзейнасць філаматаў і філарэтаў 1. Віленскі універсітэт і яго роля ў адраджэнні беларускай культуры і літаратуры. Таварыства шубраўцаў. 2. Асноўныя статутныя палажэнні Таварыства філаматаў. Дзейнасць і лёсы членаў Таварыства (А. Міцкевіч, Т. Зан, Я. Чачот, І. Дамейка і інш.). Мастацкая творчасць. 3. Вобраз філамата ва ўяўленні сучаснікаў. 4. Адгалінаванні Таварыства: Саюз сяброў і Таварыства прамяністых (філарэтаў). 5. Станаўленне і развіццё жанру балады, вершаванай гутаркі, споведзі ў творчасці І. Ходзькі, Э. Адынца.		2	2	Філаматы, філарэты. – Мінск, 1998.	Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]	Праверка канспектаў лекцый і чытацкіх дзённікаў.
1.1.3.	Асоба і творчасць Тамаша Зана 1. Філамацкі перыяд творчасці 2. Роля Т. Зана ў засваенні вуснай народнай творчасці беларусаў.			2		Асн.: [1] Дад.: [1] [5]	
1.1.4.	Культурна-асветніцкая дзейнасць Ходзькаў 1. Ходзькі ў гісторыі беларускага пісьменства (Паводле распрацовак У. Мархеля). 2. Балады А. Ходзькі, ідэйны змест, міфапаэтычная аснова. 3. «Успаміны Квестара» І. Ходзькі як мастацкі адбітак гістарычнага часу; жанравая адметнасць твора. 4. Вобраз Міхала Лаўрыновіча.			2	XIX ст.: Навукова-літаратурны альманах. Кніга першая. – Мінск, 1999.	Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]	
1.2.	Творчасць пісьменнікаў – рамантыкаў	9	9	26			
1.2.1.	Жыццёвы і творчы шлях Тадэвуша Лады-Заблоцкага 1. Жыццёвы і творчы шлях Тадэвуша Лады-Заблоцкага. 2. Фальклорная аснова рамантычных балад «Зачараваная дзяўчына», «Ляшка». Структура зборніка «Паэзія». 3. Байранаўскія матывы ў вершах. Вобразы Літвы-Беларусі і Каўказа ў творах паэта («Вілія», «Да Дзвіны», «Алазанская даліна», «Да бярозы на Каўказскіх гарах») 4. Паэма «Ваколіцы Віцебска». Спалучанасць лёсу лірычнага героя з забытай гісторыяй краю.	1		2	Лецка, К. І. Вытокі і генезіс беларускага рамантызму XIX стагоддзя / К. І. Лецка. – Гродна, 2003.	Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]	

1.2.2.	<p>Літаратурная дзейнасць Франца Савіча, Гераніма Марцінкевіча і Габрыэлі Пузыні</p> <p>1. Біяграфія Ф. Савіча. Удзел у рэвалюцыйным руху. Аўтабіяграфічныя творы «Сповідзь», «Там блізка Пінска...» ...» («Дзе ж тое шчасце падзелася?..») як узор беларускай рэвалюцыйнай паэзіі XIX ст.</p> <p>2. Габрыэля Пузыня. Факты біяграфіі. Агульная характарыстыка кніг паэзіі, прозы, драматургіі. Дзённікавыя запісы Г. Пузыні.</p> <p>3. Жыццё і літаратурная дзейнасць Гераніма Марцінкевіча. Прычыны малой вядомасці твораў пісьменніка.</p>			2	Беларуска-польскія літаратурныя ўзаемасувязі.	Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]	
1.2.3.	Ян Чачот	2	2	2			
1.2.3.1.	<p>Ян Чачот</p> <p>1. Біяграфічныя звесткі. Радавод Чачотаў. Раннефіламацкі і познефіламацкі перыяды творчасці.</p> <p>2. Праблемна-тэматычны аналіз паэзіі Маральна-дыдактычныя тэндэнцыі ў вершах на беларускай мове («Да мілых мужычкоў», «Покуль сонца ўзыходзіць...»).</p> <p>3. Спалучэнне элементаў эстэтыкі класіцызму, сентыменталізму і рамантызму ў польскамоўных баладах («Свіцязь», «Калдычэўскі шчупак», «Мышанка», інш.).</p> <p>4. Зварот да гісторыі ВКЛ у цыкле «Спева пра даўніх ліцвінаў да 1434 года».</p> <p>5. Дзейнасць Я. Чачота-фалькларыста. «Песенькі вясковыя з-над Нёмна і Дзвіны».</p>	2		2	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.</p> <p>2. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989.</p>	Асн.: [1] Дад.: [1] [3] [4] [5]	
1.2.3.2.	<p>Ідэйна-эстэтычныя і жанравыя пошукі Яна Чачота</p> <p>1. Тэматычная шырыня твораў Яна Чачота.</p> <p>2. Фальклорная паэтыка вершаў Яна Чачота.</p> <p>3. Сінкрэтызм балад Яна Чачота.</p> <p>4. Гістарычная праўдзівасць і рэалістычная глыбіня «Спеваў пра даўніх ліцвінаў да 1434 года Яна Чачота».</p> <p>5. Прадмовы да зборнікаў «Сялянскія песенькі...», тэматычная разнастайнасць, значэнне.</p>		2		Чачот, Я. Наваградскі замак/ Я. Чачот. – Мінск, 1989.	Асн.: [1] Дад.: [1] [3] [4] [5]	Індывідуальная гутарка.

1.2.4.	Адам Міцкевіч	2	2	4			
1.2.4.1.	<p>Адам Міцкевіч</p> <p>1. Радзіма паэта, удзел А. Міцкевіча ў таварыстве філаматаў.</p> <p>2. Рамантычны свет балад Адама Міцкевіча</p> <p>Паэтыка пераўтварэнняў. («Пралеска», «Курганок Марылі», «Свіцязь», «Свіцязянка», «Рыбка», інш.).</p> <p>3. Крымскія і Адэскія санеты паэта.</p> <p>4. Гісторыя напісання, кампазіцыя драматычнай паэмы «Дзяды». Алегарычны змест пачатковай (другой) часткі твора. Біяграфічныя моманты, вобразы сяброў маладосці ў паэме. Сувязь твора з рэальнымі падзеямі 1820 – 30-х гг. Вобраз рамантычнага бунтара Густава-Конрада. «Дзяды» ва ўспрыманні тагачаснай польскай і расійскай крытыкі.</p> <p>5. Зварот да мінулага роднай зямлі ў паэмах «Мешка, князь Наваградскі», «Гражына», «Конрад Валенрод».</p> <p>6. «Пан Тадэвуш» як энцыклапедыя жыцця беларускай шляхты канца XVIII – пачатку XIX ст.ст. Патрыятычная ідэя твора.</p>	2		4	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.</p> <p>2. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989.</p>	<p>Асн.: [1]</p> <p>Дад.: [1]</p> <p>[3]</p> <p>[4]</p> <p>[5]</p>	
1.2.4.2.	<p>Адам Міцкевіч і Беларусь</p> <p>1. Жыццё і творчасць Адама Міцкевіча.</p> <p>2. Цыкл «Балады і рамансы» А. Міцкевіча як паэтычны маніфест рамантызму. Перапрацоўка народных паданняў у баладах.</p> <p>3. Рысы класіцызму і рамантызму ў паэме А. Міцкевіча «Гражына». Гераічны пафас твора.</p> <p>4. Ідэйны змест паэмы А. Міцкевіча «Конрад Валенрод». Роля мастацтва ў абуджэнні народнага духу (значэнне песні Вайдэлата). Рамантычны вобраз Конрада Валенрода.</p> <p>5. Гісторыя напісання паэмы А. Міцкевіча «Дзяды». Выяўленне беларускага народнага светапогляду ў творы.</p> <p>6. Паэма «Пан Тадэвуш» Адама Міцкевіча</p> <p>7. Роля Адама Міцкевіча ў станаўленні новай беларускай літаратуры. Пісьменнік пра Беларусь і беларускую мову.</p>		2		<p>Мастацкія творы Адама Міцкевіча.</p>	<p>Асн.: [1]</p> <p>Дад.: [1]</p> <p>[3]</p> <p>[4]</p> <p>[5]</p>	

1.2.5.	Ян Баршчэўскі	2	2	4			
1.2.5.1.	<p>Ян Баршчэўскі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біяграфічныя звесткі. 2. Беларускамоўныя творы. Ідэйны змест, мастацкія асаблівасці твораў «Дзеванька», «Гарэліца», «Бунт хлопаў». 3. Рэгіянальны каларыт польскамоўных балад «Русалка-спакусніца», «Дзве бярозы», «Зарослае возера» і інш. Апрацоўка беларускіх легенд і паданняў аўтарам. 4. Тэма роднага краю, паказ трагічных чалавечых лёсаў у паэме «Жыццё сіраты». 5. Кніга «Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях». 6. Праблемна-тэматычная, кампазіцыйная, мастацка-вобразная адметнасць аповесці «Драўляны дзядок і кабета Інсекта». 7. «Нарыс Паўночнай Беларусі» Я. Баршчэўскага. 	2		4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010. 2. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989. 	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]</p>	
1.2.5.2.	<p>Творчы шлях Яна Баршчэўскага</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідэйны змест, мастацкія асаблівасці твораў «Дзеванька», «Гарэліца», «Бунт хлопаў». 2. Рэгіянальны каларыт польскамоўных балад «Русалка-спакусніца», «Дзве бярозы», «Зарослае возера» і інш. Апрацоўка беларускіх легенд і паданняў аўтарам. 3. Кніга Яна Баршчэўскага «Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях»: адметнасць кампазіцыі кнігі; вобразы шляхціца Завальні і героя-апавядальніка; фальклорна-міфалагічныя матывы і вобразы ў творах, іх аўтарская інтэрпрэтацыя. 4. Аповесць «Драўляны дзядок і кабета Інсекта». 5. Ідэя служэння Бацькаўшчыне ў аповесці «Душа не ў сваім целе». 6. Тэма роднага краю, паказ трагічных чалавечых лёсаў у паэме «Жыццё сіраты». 7. «Нарыс Паўночнай Беларусі» Я. Баршчэўскага. 		2		<p>Баршчэўскі, Я. Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях / Я. Баршчэўскі. – Мінск, 1998.</p>	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]</p>	<p>Франтальна апытванн., гутарка на практычных занятках.</p>

1.2.6.	<p>Аляксандр Рыпінскі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Факты жыцця. Творы на польскай мове. 2. Кніга «Беларусь» як адна з першых сістэматызацый вусна-паэтычнай творчасці народа. 3. Беларускамоўная балада «Нячысцік». Сінтэз літаратурнай і фальклорнай традыцый у творы. Выявы бурлескага стылю. Блізкасць твора да народнай гутаркі. 4. Праца над біяграфічнымі нарысамі пра пісьменнікаў (Я. Баршчэўскі, Г. Марцінкевіч, Ф. Князьнін і інш.). 5. Збіранне і апісанне літаратурных крыніц. Архіўныя матэрыялы А. Рыпінскага і сучаснае вырашэнне праблемы аўтарства паэмы «Тарас на Парнасе». 			2	Калеснік ,У. Ветразі Адысея: Уладзімір Жылка і рамантычная традыцыя ў беларускай паэзіі / У. Калеснік . – Мінск, 1977.	Асн.: [1] Дад.: [1] [2] [4] [5]	
1.2.7.	<p>Юзаф Ігнацы Крашэўскі</p>	2	2	4			
1.2.7.1.	<p>Юзаф Ігнацы Крашэўскі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Факты біяграфіі. Шматграннасць таленту. Зварот да розных родаў і жанраў літаратуры. Шлях ад рамантызму да рэалізму. 2. Ідэя маральнага ўдасканалення грамадства ў «вясковых» аповесцях «Хата за вёскай», «Улляна», «Астап Бандарчук», «На Палессі» і інш. Выявы рэалістычнага паказу жыцця ў творах. 3. Мінулае Польшчы, Беларусі, Літвы, Украіны ў гістарычных раманах «Апошнія з слупкіх князёў», «Жыгімонтаўскія часы», «Маці каралёў». 4. Вобразы ліцвінаў у «замежных» творах («Графіня Козель», «Бруль», «3 гісторыі сямігадовай вайны»). 5. Паэтычная трылогія з гісторыі Літвы «Анафеляс». 6. Гістарычны (літоўска-беларускі) матэрыял у камедыях «Пане Каханку», «Радзівіл у гасціне». 7. Этнаграфічныя звесткі пра жыццё селяніна ў нарысах «Пінск і Піншчына», «Малюнкi з жыцця і падарожжа», інш. 	2		4	Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.	Асн.: [1] Дад.: [1] [2] [4] [5]	

1.2.7.2.	<p>Тэматычная разнастайнасць прозы Юзафа Ігнацыя Крашэўскага</p> <p>1. Ідэя маральнага ўдасканалення грамадства ў «вясковых» аповесцях «Хата за вёскай», «Улліана», «Астап Бандарчук», «На Палессі» і інш. Выявы рэалістычнага паказу жыцця ў творах.</p> <p>2. Мінулае Польшчы, Беларусі, Літвы, Украіны ў гістарычных раманах «Апошнія з слуцкіх князёў», «Жыгімонтаўскія часы», «Маці каралёў».</p> <p>3. Гістарычны (літоўска-беларускі) матэрыял у камедыях «Пане Каханку», «Радзівіл у гасціне».</p> <p>4. Этнаграфічныя звесткі пра жыццё селяніна ў нарысах «Пінск і Піншчына», «Малюнкi з жыцця і падарожжа».</p> <p>5. Вобразы ліцвінаў у «замежных» творах («Графіня Козель», «Бруль», «З гісторыі сямігадовай вайны»). Гісторыя напісання «Саксонскай трылогіі» Ю. Крашэўскім. Мастацкі хранатоп і духоўная эвалюцыя герояў (на прыкладзе Ганны Гойм). Роля гаворачых прозвішчаў і імёнаў, элементы баляў і маскараду як сродак выяўлення негатыўных бакоў грамадства.</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.</p> <p>2. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989.</p>	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [2] [4] [5]</p>	Гутарка на практычных занятках.
1.2.8.	<p>Паўлюк Баграм</p> <p>1. Паўлюк Баграм. Легенды і гістарычная праўда пра паэта.</p> <p>2. Верш «Зайграй, зайграй, хлопча малы...». Версіі аўтарства твора.</p>		2		Біяграфічныя звесткі пра П. Баграма	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [3] [4] [5]</p>	
1.2.9.	<p>Адам Плуг</p> <p>1. Вобраз Адама Плуга ў лютэрку сучаснай крытыкі.</p> <p>2. Апавяданне «Кручаная баба». Жанравая адметнасць, стылізаваны характар.</p> <p>3. Раман «Дух і кроў».</p>		2		Хмяльніцкі, М. М. Апавядальнік у вершаваных гавэндах Адама Плуга / М. М. Хмяльніцкі // Веснік БДУ. – 1994. – № 2. – С.6–8.	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]</p>	

1.2.10.	Ананімная літаратура 1. Прычыны шырокага бытавання ананімных твораў. Фалькларызацыя арыгінальных (аўтарскіх) тэкстаў («Бунт хлопаў») Я. Баршчэўскага і інш.). 2. Жанравая шматстайнасць, арыентацыя на вуснапаэтычныя формы. Сацыяльна-выкрывальніцкі пафас, падзеі і рэаліі беларускага жыцця ў вершах і гутарках. 3. Паэма «Энеіда навыварат». Віцебская і смаленская рэдакцыя твора. Праблема аўтарства. Беларуская «Энеіда навыварат» сярод іншых бурлескна-травесційных твораў. 4. Мясцовы каларыт, сродкі стварэння камічнага эфекту. 5. Станаўленне беларускай паэмы ў XIX стагоддзі. Ідэйна-эстэтычны аналіз паэмы «Энеіда навыварат».		1	2	Кісялёў, Г. «Ад Чачота да Багушэвіча» / Г. Кісялёў. – Мінск, 1993	Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]	
2.	Літаратура другой паловы XIX стагоддзя	13	14	22			
2.1.	Агульная характарыстыка літаратуры другой паловы XIX стагоддзя 1. Духоўная атмасфера эпохі. Асоба Адама Кіркора, яго культурна-асветніцкая дзейнасць у Вільні. «Альбом» Арцёма Вярыгі-Дарэўскага. 2. Факты жыцця пісьменніка, лёс уласных твораў. Біяграфічныя звесткі, творчасць Вайніслава Савіча-Заблоцкага, Ялегі Пранціша Вуля, Ігната Легатовіча, Фелікса Тапчэўскага, Юльяна Ляскоўскага. 3. Адлюстраванне падзей паўстання пад кіраўніцтвам К. Каліноўскага ў творах Марыі Радзевіч («Пажары і папялішчы»), Элізы Ажэшкі («Над Нёманам»), Янкі Лучыны («З крываваых дзён»), Станіслава Акрэйца «Старасвецкія памешчыкі. Нарысы Заходняга краю»), інш. 4. Мастацкія метады і напрамкі. Асноўныя эстэтычныя тэндэнцыі. 5. Шматмоўнасць тагачаснай літаратуры.	1		4	Архіўныя матэрыялы пра пісьменнікаў.	Асн.: [1] Дад.: [1] [5]	

2.2.	Ананімная літаратура	2	1	2			
2.2.1.	<p>Ананімная літаратура</p> <p>1. Асаблівасці ананімных твораў 1850 – 60-х гг. Широкае бытаванне жанру гутаркі.</p> <p>2. Праблематыка, пафас, асноўныя матывы дарэформенных твораў (паэма «Два д’яблы», «Гутарка старога дзеда», «Гутарка двух суседаў»). Магчымыя аўтары твораў.</p> <p>3. Ананімныя вершы і гутаркі паслярэформеннага часу («Праўда», «Вось цяпер які люд стаў», «Дзякуй Богу і гасудару...», «Гутарка пана з селянінам», «Гутарка ў карчме» і інш.). Супрацьпастаўленне старога і новага жыцця. Ідэя «добрага» цара ў творах.</p> <p>4. Паэма «Тарас на Парнасе». Меркаванні і аргументы даследчыкаў наконт аўтарства Канстанціна Вераніцына. Ідэйны змест, жанравая адметнасць паэмы. Цесная сувязь твора з літаратурным жыццём свайго часу. Спалучэнне рэальна-бытавога і ўмоўна-фантастычнага планаў. Дэмакратызм аўтара ў паказе беларускага селяніна. Сімвалічны змест узыходжання Тараса на гару. Моўна-стылявыя асаблівасці паэмы.</p>	2		2	Слоўнікі літаратуразнаўчых тэрмінаў.	Асн.: [1] Дад.: [1] [5]	
2.2.2.	<p>Ананімная літаратура другой паловы XIX стагоддзя</p> <p>1. Праблематыка, пафас, асноўныя матывы дарэформенных твораў (паэма «Два д’яблы», «Гутарка старога дзеда», «Гутарка двух суседаў»). Магчымыя аўтары твораў.</p> <p>2. Ананімныя вершы і гутаркі паслярэформеннага часу («Праўда», «Вось цяпер які люд стаў», «Дзякуй Богу і гасудару...», «Гутарка пана з селянінам», «Гутарка ў карчме» і інш.).</p> <p>3. Паэма «Тарас на Парнасе».</p>		1		Слоўнікі літаратуразнаўчых тэрмінаў.	Асн.: [1] Дад.: [1] [5]	Гутарка на практычных занятках.

2.3.	Прадвесне нацыянальнага адраджэння	10	13	16			
2.3.1.	Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч	2	2	4			
2.3.1.1.	<p>Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Старонкі біяграфіі. Асаблівасці светапогляду. 2. Культурна-асветніцкая дзейнасць. 3. Праблема метаду. Класічныя і народныя традыцыі ў творчасці пісьменніка. 4. Раннія творы. Выкарыстанне фальклору ў паэмах і вершаваных апавесцях 1850-х гадоў. («Гапон», «Травіца – брат-сястрыца», «Шчароўскія дажынкi» і інш.). 5. «Ідылія». Спецыфіка жанру, ідэйны змест, вобразы. 6. Быліца «Халімон на каранацыі». 7. Майстэрства В. Дуніна-Марцінкевіча – камедыёграфа. 	2		4	Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.	Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]	
2.3.1.2.	<p>Творчасць В. Дуніна-Марцінкевіча. Проза і паэзія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вершаваныя апавяданні В. Дуніна-Марцінкевіча на гістарычную тэматыку. 2. Ідэйна-мастацкі змест «гістарычнага апавядання» «Люцынка, альбо Шведы на Літве». Фальклорная аснова твора. Вобраз Далівы. 3. Паэзія В. Дуніна-Марцінкевіча. Вершы «Галубкі», «Літвінка», «Да пачцівых беларусаў», «Хіба я стары?» і інш. 4. Камедыя «Ідылія». Вобразы Навума Прыгаворкі і Лятальскага. Патрыятычны пафас твора. 5. Беларуская шляхта і расійскае чыноўніцтва ў «Пінскай шляхце» В. Дуніна-Марцінкевіча. Прыёмы стварэння сатырычных вобразаў у камедыі (гратэск, гіпербала, парадокс). 6. Камедыя «Залёты». Палярызацыя станоўчых і адмоўных герояў у творы. 7. Наватарства пісьменніка ў раскрыцці вобраза Сабковіча. 		2		<ol style="list-style-type: none"> 1. Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010. 2. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989. 	Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]	

2.3.2.	Уладзіслаў Сыракомля	2	2	4			
2.3.2.1.	<p>Уладзіслаў Сыракомля</p> <p>1. Факты біяграфіі. Сувязь польскамоўных твораў з жыццём беларускага народа. Пачатак творчага шляху (вершаваная гутарка «Пашталёў»).</p> <p>2. Пераклады і апрацоўкі народных песень («Народная песенька з ваколіц Вільні», «Жніўная песня», «Жменя пшаніцы»).</p> <p>3. Ілюзіі класавага салідарызму ў творах «Вясковыя палітыкі», «Лісты з Беларусі». «Хадыка»: вершаваная «гутарка з палескай мінуўшчыны».</p> <p>4. Праблемнае і стылявое наватарства вершаў на беларускай мове.</p> <p>5. У. Сыракомля і літаратурнае асяроддзе. Вобраз пісьменніка ў творах сучаснікаў і нашчадкаў (А. Плуг, В. Дунін-Марцінкевіч, Я. Купала, А. Мальдзіс і інш.).</p>	2		4	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.</p> <p>2. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989.</p>	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [3] [4] [5]</p>	
2.3.2.2.	<p>Мастацкі свет Уладзіслава Сыракомлі</p> <p>1. «Хадыка»: вершаваная «гутарка з палескай мінуўшчыны». Эвалюцыя характару героя.</p> <p>2. Пастаноўка аўтарам філасофскіх, сацыяльных, маральна-этычных праблем у творах.</p> <p>3. Праблемнае і стылёвае наватарства вершаў на беларускай мове.</p> <p>4. «Добрыя весці»: сацыяльны змест, мастацкія асаблівасці.</p> <p>5. «Ужо птушкі пяюць усюды»: алегарычнасць, іранічны падтэкст верша, праекцыя на падзеі пачатку 1860-х гг.</p> <p>6. Тэма паэта і паэзіі ў творчасці У.Сыракомлі.</p> <p>7. Фальклорная аснова твораў паэта.</p> <p>8. Тэматычная разнастайнасць вершаваных гутарак У. Сыракомлі.</p> <p>9. «Вандроўкі па маіх былых ваколіцах» – мастацкі факт і гістарычны помнік.</p>		2		Сыракомля, У. Творы / У. Сыракомля. – Мінск, 1993.	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [3] [4] [5]</p>	Фронтальнае апытанне.

2.3.3.	Вінцэсь Каратынскі	2	2	2			
2.3.3.1.	<p>Вінцэсь Каратынскі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біяграфія. 2. Паказ прыгонніцкай рэчаіснасці, вера ў надыход справядлівасці на зямлі як асноўныя тэмы зборніка «Чым хата багата, тым рада». 3. Паэма «Таміла». Асаблівасці кампазіцыі. Вобраз лірычнага героя ў творы. Ідэя трагічнай наканаванасці лёсу працаўніка. Свядомае ўвядзенне аўтарам у польскамоўны тэкст беларускай лексікі. 4. Вершы на беларускай мове. Розныя трактоўкі пазіцыі В. Каратынскага ў прывітальным вершы на прыезд Аляксандра II («Уставайма, братцы...»). 5. Роля творцы і мастацкай творчасці як асноўная ідэя верша «Далібог-то, Арцім». Тэма страчанага радзімы ў элегіі «Туга на чужой старане». 6. Краязнаўчыя нарысы «Карціны з берагоў Нёмана», «Наваградчына і Наваградак». 	2		2	Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]</p>	
2.3.3.2.	<p>Праблема духоўнага ідэалу ў паэтычным свеце В. Каратынскага</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тэма мастака і мастацтва ў вершах паэта. («Гутарка з пліскай»). 2. Беларускамоўныя вершы В. Каратынскага. 3. Тэма гістарычнай мінуўшчыны ў паэзіі В. Каратынскага. 4. Трагедыя гаспадара ў паэме «Таміла». Вобраз галоўнага героя, рэальнае і фантастычнае ў творы. 		2		Творы Вінцэся Каратынскага.	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]</p>	Індывідуальная гутарка.

2.3.4.	Францішак Багушэвіч	2	2	2			
2.3.4.1.	<p>Францішак Багушэвіч</p> <p>1. Адраджэнская ідэя, абвостраная сацыяльнасць як адметныя рысы светабачання і зместу твораў пісьменніка. Праблема мастацкага метаду.</p> <p>2. Змест прадмоў да зборнікаў «Дудка беларуская», «Смык беларускі».</p> <p>3. Філасофская і патрыятычная скіраванасць апошніх па часе (польскамоўных) твораў паэта «Дагарае рэшта вецця...», «Прывід надзеі», «Шумяць сосны», інш.</p> <p>4. Вобраз Аліндаркі ў вершаваным апавяданні «Кепска будзе!». Аптымiстычнае завяршэнне твора.</p> <p>5. Праблематыка, змест, вобразы персанажаў у апавяданні «Тралялёначка».</p> <p>6. Народна-фальклорная аснова празаічных твораў «Дзядзіна», «Сведка», «Палясоўшчык».</p>	2		2	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.</p> <p>2. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989.</p>	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [3] [4] [5]</p>	
2.3.4.2.	<p>Тэмы, матывы, стылёвая адметнасць паэзіі Францішка Багушэвіча</p> <p>1. Выявы патрыятызму, «тутэйшасці» ў лірычнага героя зборніка «Дудка беларуская».</p> <p>2. Усведамленне Ф.Багушэвічам сацыяльнай няроўнасці.</p> <p>3. Лірызм вершаў Сымона Рэўкі з-пад Барысава (зборнік «Смык беларускі»).</p> <p>4. Паказ мужыцкага гора і галечы, нянавісці мужыка да пана ў вершах зборніка «Смык беларускі». Маральны кодэкс Ф. Багушэвіча («Ахвяра»).</p> <p>5. Жанравыя, моўна-стылёвыя асаблівасці вершаў.</p>		2		Творы Францішка Багушэвіча.	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]</p>	Выразнае чытанне і аналіз вершаў.

2.3.5.	Эліза Ажэшка	2	2	2			
2.3.5.1.	<p>Эліза Ажэшка</p> <ol style="list-style-type: none"> «Жаночая» тэма ў ранняй творчасці («На правінцыі», «Марта»). «Беларускі цыкл» твораў: вострая сацыяльнасць, жыццёвасць канфліктаў, характарыстыка вобразаў персанажаў (апавесці «Нізіны», «Дзюрдзі», «Хам»). Паказ жыцця простага працаўніка ў апавяданнях «Зімовым вечарам», «Раманіха», «Тадэвуш». Ключавая тэма, праблематыка рамана «Над Нёманам». Гісторыя з'яўлення ў друку кнігі «Gloria victis». Спалучэнне ў навелах зборніка дакументальнасці і мастацкасці. Даследаванне народнага светапогляду, нацыянальнай культуры беларусаў у нарысах «Людзі і кветкі над Нёманам». Сяброўства Э. Ажэшкі з прадстаўнікамі беларускай інтэлігенцыі, ацэнка беларускамоўных вершаў Ф. Багушэвіча 	2		2		<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [2] [4] [5]</p>	
2.3.5.2.	<p>Тэматычная разнастайнасць прозы Элізы Ажэшкі</p> <ol style="list-style-type: none"> Аповесць «Нізіны». Адлюстраванне рэчаіснасці і жыцця беларускай вёскі ў творы. Персанажы аповесці і спосабы іх характарыстыкі. Трагічны канфлікт у аповесці «Дзюрдзі». Праблематыка. Вобразы. Паэтызацыя працы, народнага побыту, кахання. Пейзаж і рэалістычныя замалёўкі ў аповесці. Гуманістычная ідэя ў аповесці «Хам». Павел Кабыцкі як увасабленне ідэалу натуральнага чалавека. Жаночыя вобразы. Роля пейзажу ў творы. Тэма зямлі і ідэя працы ў рамане «Над Нёманам». Тэмы кахання і гістарычнай мінуўшчыны. Панарамны паказ жыцця розных слаёў грамадства. Вобразы Багатыровічаў і Карчынскіх. Сутнасць легенды пра Яна і Цэцылію. Роля пейзажу ў рамане. 		2		<ol style="list-style-type: none"> Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989. 	<p>[1] [2] [4]</p>	Рэфераты студэнтаў.

2.3.6.	Янка Лучына		2	2			
2.3.6.1.	<p>Янка Лучына</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Факты біяграфіі. 2. Творчасць на польскай, беларускай і рускай мовах. Літаратурныя настаўнікі. 3. Выяўленасць лірычнага пачатку ў вершах. Зборнік «Вязанка». 4. Зварот да сацыяльных матываў («Што думае Янка, везучы дровы ў горад», «Сівер», «Дзень за днём»). 5. Вобраз роднага краю, паэтызацыя прыроднага свету ў лірыцы і ў паэме «Паляўнічыя акварэлькі з Палесся». Высокая паэтычная культура творчасці, майстэрства версіфікацыі. 6. Гісторыя напісання «Паляўнічых акварэлек...». 7. Ідэі філасофіі пазітывізму ў творы. Непрыманне Я. Лучынам карыслівых адносін да прыроды. 8. Маштабнасць вобраза паляўнічага Грышкі. Сюжэтная лінія аўтара-апавядальніка. 			2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010. 2. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989 	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [3] [4] [5]</p>	
2.3.6.2.	<p>Выяўленасць лірычнага пачатку ў вершах. Зборнік «Вязанка»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зварот да сацыяльных матываў («Што думае Янка, везучы дровы ў горад», «Сівер», «Дзень за днём»). 2. Вобраз роднага краю, паэтызацыя прыроднага свету ў лірыцы і ў паэме «Паляўнічыя акварэлькі з Палесся». Высокая паэтычная культура творчасці, майстэрства версіфікацыі. 3. Гісторыя напісання «Паляўнічых акварэлек...». 4. Ідэі філасофіі пазітывізму ў творы. Непрыманне Я. Лучынам карыслівых адносін да прыроды. 5. Маштабнасць вобраза паляўнічага Грышкі. Сюжэтная лінія аўтара-апавядальніка. 		2		<p>Лучына, Я. Творы / Я. Лучына. – Мінск, 1989.</p>	<p>Асн.: [1] Дад.: [1] [3] [4] [5]</p>	Франтальнае апытанне.

2.3.7.	<p>Альгерд Абуховіч і Адам Гурыновіч</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жыццёвы і творчы шлях Альгерда Абуховіча і Адама Гурыновіча 2. Супярэчлівасць звестак пра жыццё і творчасць А.Абуховіча. 3. Рамантычныя і рэалістычныя тэндэнцыі ў «Думе а Каралю XII». 4. Гісторыя напісання і публікацыі успамінаў «З папераў Альгерда Абуховіча»: кампазіцыя, мастацкія асаблівасці. 5. А. Абуховіч як адзін з заснавальнікаў жанру байкі («Старшына», «Ваўкалак», «Суд»). 6. Лёс А. Гурыновіча. Удзел у рэвалюцыйным руху. 7. А. Гурыновіч аб месцы ў літаратуры Ф. Багушэвіча («Дзякуй табе, браце, Бурачок Мацею»). 8. Перакладчыцкая дзейнасць. 9. Выяўленне свядомасці грамадска актыўнага чалавека свайго часу ў вершах А. Гурыновіча «Што ты спіш, мужычок...», «Перш душылі паны...». 10. Прыродаапісальная лірыка А. Гурыновіча («Бор», «Вясна», «Да жніва», інш.). 11. Маральная праблематыка балады «Месца нячыстае». 		1		<ol style="list-style-type: none"> 1. Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010. 2. Лойка, А. А. Гісторыя беларускай літаратуры : дакастрычніцкі перыяд : у 2 ч. / А. А. Лойка. – Мінск, 1989. 	Асн.: [1] Дад.: [1] [4] [5]	Праверка чытацкіх дзённікаў.
3.	<p>Літаратура мяжы XIX–XX стагоддзяў</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ажыўленне грамадска-палітычнага і літаратурнага жыцця напрыканцы 1880-х гадоў. 2. Публіцыстыка Міхаіла Радзевіча, Шчырага Беларуса, Аляксандра Пшчолкі, Дарафея Бохана і інш. 3. Рускамоўныя перыядычныя выданні. 4. Выхад да чытача кніг на беларускай мове. Праблема польска-руска-беларускага полілінгвізму ў літаратуры. 5. Адам М-скі. Біяграфічныя звесткі. Пераемнасць і працяг рамантычных традыцый А. Міцкевіча і У. Сыракомлі (нізка «Былыя акорды», «З жыцця тугі» і інш.). Выкарыстанне беларускага фальклору і лексікі. 6. Дзейнасць рускамоўных пісьменнікаў Беларусі. 		1	2	Гісторыя беларускай літаратуры XI—XIX стагоддзяў : у 2 т. т. 2. – Мінск, 2010.	Асн.: [1] Дад.: [1] [5]	Рэфераты студэнтаў.
	УСЯГО	26	26	56			Залік

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная літаратура

1. Гісторыя беларускай літаратуры [Электронны рэсурс] : вучэб.-метадыч. комплекс для спецыяльнасцей 1-02 03 01 «Беларуская мова і літаратура», 1-02 03 03 «Беларуская мова і літаратура. Замежная мова» / склад.: Т. У. Ганчарова-Цынкевіч [і інш.] // Репозиторий БГПУ. – Рэжым доступу: <http://elib.bspu.by/handle/doc/43707>. – Дата доступу: 27.02.2024.

2. Губская, О. Н. Мировая литература : учеб. пособие для студентов учреждений высш. образования / О. Н. Губская, И. И. Шматкова. – Минск : Респ. ин-т высш. шк., 2023. – 260 с.

Дадатковая літаратура

1. Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX стагоддзяў : у 2 т. / рэдкал.: У. В. Гніламёдаў [і інш.]. – 2-е выд., дапрац. – Минск : Беларус. навука, 2010. – 2 т.

2. Мішчанчук, І. М. Гісторыя беларускай літаратуры [Электронны рэсурс] : электрон. вучэб.-метадыч. комплекс / І. М. Мішчанчук, М. С. Рак // СДО Moodle / Беларус. дзярж. пед. ун-т. – Рэжым доступу: <https://bspu.by/moodle/enrol/index.php?id=7685>. – Дата доступу: 27.02.2024.

3. Бахановіч, Н. Л. Абліччы Іншага ў шматмоўнай літаратуры Беларусі XIX стагоддзя : манаграфія / Н. Л. Бахановіч. – Минск : Беларус. навука, 2022. – 305 с.

4. Трус, М. В. Беларуская паэзія XVI–XX ст. : хрэстаматыя : вучэб.-метадыч. дапам. / М. В. Трус. – Минск : Беларус. дзярж. тэхнал. ун-т, 2015. – 275 с.

5. Трус, М. В. Гісторыя беларускай літаратуры : практыкум : вучэб.-метадыч. дапам. / М. В. Трус. – Минск : Беларус. дзярж. тэхнал. ун-т, 2015. – 322 с.

6. Тычына, М. А. Філасофія літаратуры : беларускі варыянт / М. А. Тычына. – Минск : Беларус. навука, 2014. – 322 с.

7. Энциклопедия для школьников и студентов : в 12 т. / редкол.: О. В. Ванина (гл. ред.) [и др.]. – Минск : Беларус. энцыкл., 2009–2019. – Т. 8 : Беларуская літаратура. – 2019. – 496 с.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННІ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Самастойная работа студэнтаў, якая праводзіцца ў межах вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя», можа быць арыентавана на дэталёвае знаёмства з літаратурай, з творчасцю таго ці іншага пісьменніка, на паглыбленае прачытанне асобнага твора. Сумесная работа выкладчыка і студэнтаў можа змяшчаць таксама складанне бібліяграфіі па адной з тэм вучэбнай дысцыпліны, слоўніка літаратуразнаўчых тэрмінаў, падрыхтоўку рэфератаў, дакладаў і прэзентацый.

ПЕРАЛІК ЗАДАННЯЎ І КАНТРОЛЬНЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

п/п	Назва тэмы	Колькасць гадзін на СРС	Заданні	Форма выканання
1.1.2	Дзейнасць філаматаў і філарэтаў	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шубраўцы, іх творчая дзейнасць, месца і роля ў літаратуры. 2. Філаматы і філарэты. Праграма, статут, творчасць сяброў таварыстваў. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў. .
1.1.3	Асоба і творчасць Тамаша Зана	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Прааналізаваць мастацкія творы, даць ацэнку ролі Тамаша Зана ў стварэнні таварыства філаматаў.</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў.
1.1.4	Культурна-асветніцкая дзейнасць Ходзькаў	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ходзькі ў гісторыі беларускага пісьменства (Паводле распрацовак У. Мархеля). 2. Балады А. Ходзькі, ідэйны змест, міфапаэтычная аснова. 3. «Успаміны Квестара» І. Ходзькі як мастацкі адбітак гістарычнага часу; жанравая адметнасць твора. 4. Вобраз Міхала Лаўрыновіча. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў.
1.2.1	Жыццёвы і творчы шлях Тадэвуша Лады-Заблоцкага	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жыццёвы і творчы шлях Тадэвуша Лады-Заблоцкага. 2. Фальклорная аснова рамантычных балад «Зачараваная дзяўчына», «Ляшка». Структура зборніка «Паэзія». 3. Байранаўскія матывы ў вершах. Вобразы Літвы-Беларусі і Каўказа ў творах паэта («Вілія», «Да Дзвіны», «Алазанская даліна», «Да бярозы на Каўказскіх гарах»). 	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў.

			4. Паэма «Ваколіцы Віцебска». Спалучанасць лёсу лірычнага героя з забытай гісторыяй краю.	
1.2.2	Літаратурная дзейнасць Франца Савіча, Гераніма Марцінкевіча і Габрыэлі Пузыні	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <p>1. Удзел Ф. Савіча у рэвалюцыйным руху. Аўтабіяграфічныя творы «Споведзь», «Там блізка Пінска...» ...» («Дзе ж тое шчасце падзелася?..») як узор беларускай рэвалюцыйнай паэзіі XIX ст.</p> <p>2. Факты біяграфіі Габрыэлі Пузыні. Агульная характарыстыка кніг паэзіі, прозы, драматургіі. Дзённікавыя запісы Г. Пузыні.</p> <p>3. Жыццё і літаратурная дзейнасць Гераніма Марцінкевіча. Прычыны малой вядомасці твораў пісьменніка. Гісторыя выдання зборніка «Паэзія». Драматычны абразок «Адвяхчорак»</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў.
1.2.3.1	Ян Чачот	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадамі.</p> <p>Адказаць на пытанні ў чытацкім дзённіку:</p> <p>Маральна-дыдактычныя тэндэнцыі ў вершах на беларускай мове («Да мілых мужычкоў», «Покуль сонца ўзыдзе...», «Нашто нам дым выядае вочкі» і інш.).</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў.
1.2.4.1	Адам Міцкевіч	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты, запісаць іх тэзісы.</p> <p>Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадамі.</p> <p>Падрыхтаваць пытанні для ўзаемаправеркі па тэмах:</p> <p>1. Паэма А. Міцкевіча «Пан Тадэвуш» – энцыклапедыя жыцця беларускай шляхты. Гісторыя напісання твора.</p> <p>Характарыстыка герояў паэмы (Суддзя, Тадэвуш Сапліца, Робак, ключнік Гервазы, Граф).</p> <p>Семантыка жаночых вобразаў (Зося і Талімэна).</p> <p>Вобраз аўтара ў творы. Праблема нацыянальнага</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.

			<p>самавызначэння А. Міцкевіча. Ідэя незалежнасці ў паэме «Пан Тадэвуш». Пераклады «Пана Тадэвуша» на беларускую мову. 2. Тэматыка, мастацкія асаблівасці ранніх балад і рамансаў. Элементы паэтыкі рамантызму ў санетах. 3. Зварот да мінулага роднай зямлі ў паэмах «Мешка, князь Наваградскі», «Гражына», «Конрад Валенрод». 4. А. Міцкевіч і Беларусь.</p>	
1.2.5.1.	Ян Баршчэўскі	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадамі: 1. Праблемна-тэматычная, кампазіцыйная, мастацка-вобразная блізкасць аповесці «Драўляны дзядок і кабета Інсекта» да галоўнага твора пісьменніка. 2. Ідэя служэння Бацькаўшчыне ў аповесці «Душа не ў сваім целе». 3. Тэма роднага краю, паказ трагічных чалавечых лёсаў у паэме «Жыццё сіраты». Падрыхтаваць буктрэйлер па адным з твораў Яна Баршчэўскага.</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў.
1.2.6	Аляксандр Рыпінскі	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы: 1. Факты жыцця А. Рыпінскага. 2. Творы на польскай мове. 3. Кніга «Беларусь» як адна з першых сістэматызацый вусна-паэтычнай творчасці народа. 4. Беларускамоўная балада «Нячысцік». Сінтэз літаратурнай і фальклорнай традыцый у творы. 5. Праца над біяграфічнымі нарысамі пра пісьменнікаў. 6. Збіранне і апісанне літаратурных крыніц. 7. Архіўныя матэрыялы А. Рыпінскага і вырашэнне праблемы аўтарства паэмы «Тарас на Парнасе».</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.

1.2.7.1	Юзаф Ігнацы Крашэўскі	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідэя маральнага ўдасканалення грамадства ў «вясковых» аповесцях «Хата за вёскай», «Уллына», «Астап Бандарчук», «На Палессі» і інш. 2. Выявы рэалістычнага паказу жыцця ў творах. 3. Мінулае Польшчы, Беларусі, Літвы, Украіны ў гістарычных раманах «Апошнія з слупкіх князёў», «Жыгімонтаўскія часы», «Маці каралёў». 4. Гістарычны (літоўска-беларускі) матэрыял у камедыях «Пане Каханку», «Радзівіл у гасціне». 5. Этнаграфічныя звесткі пра жыццё селяніна ў нарысах «Пінск і Піншчына», «Малюнкi з жыцця і падарожжа». 6. Вобразы ліцвінаў у «замежных» творах («Графіня Козель», «Бруль», «3 гісторыі сямігадовай вайны»). 	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў. Напісаць водгук на адзін з твораў.</p>
1.2.8.	Паўлюк Багрым	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты, запісаць іх тэзісы.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Паўлюк Багрым. Легенды і гістарычная праўда пра паэта. 2. Верш «Зайграй, зайграй, хлопча малы...». Версіі аўтарства твора. 	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.</p>
1.2.9	Адама Плуг	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты, запісаць іх тэзісы.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адам Плуг (Антоні Пяткевіч). Біяграфія. Творчы шлях. 2. Спецыфіка рамантызму ў творах А. Плуга. 	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.</p>
1.2.10	Ананімная літаратура	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прычыны шырокага бытавання ананімных твораў. Фалькларызацыя арыгінальных (аўтарскіх) тэкстаў. 2. Сацыяльна-выкрывальніцкі пафас, падзеі і рэаліі 	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.</p>

			<p>беларускага жыцця ў вершах і гутарках.</p> <p>3. Паэма «Энеіда навыварат». Віцебская і смаленская рэдакцыя твора. Праблема аўтарства. Беларуская «Энеіда навыварат» сярод іншых бурлескна-травесцыйных твораў.</p> <p>4. Мясцовы каларыт, сродкі стварэння камічнага эфекту.</p> <p>5. Станаўленне беларускай паэмы ў XIX стагоддзі. Ідэйна-эстэтычны аналіз паэмы «Энеіда навыварат».</p>	
2.1.	Агульная характарыстыка літаратуры другой паловы XIX стагоддзя	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жыццёвы шлях В. Савіча-Заблоцкага. 2. Патрыятычны пафас вершаў. 3. Геапалітычная канцэпцыя, выкладзеная ў «Лістах да Драгаманава», яе адметнасць 	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.
2.2.1	Ананімная літаратура	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асаблівасці ананімных твораў 1850–1960-х гг. Шырокае бытаванне жанру гутаркі. 2. Праблематыка, пафас, асноўныя матывы дарэформенных твораў (паэма «Два д'яблы», «Гутарка старога дзеда», «Гутарка двух суседаў»). Магчымыя аўтары твораў. 3. Ананімныя вершы і гутаркі паслярэформеннага часу («Праўда», «Вось цяпер які люд стаў», «Дзякуй Богу і гасудару...», «Гутарка пана з селянінам», «Гутарка ў карчме» і інш.). Супрацьпастаўленне старога і новага жыцця. Ідэя «добрага» цара ў творах. 4. Паэма «Тарас на Парнасе». Версіі аўтарства. Меркаванні і аргументы даследчыкаў наконт аўтарства Канстанціна Вераніцына. 	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.
2.3.1	Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадамі.</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў.

			<p>Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Старонкі біяграфіі Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча. Асаблівасці светапогляду. 2. Культурна-асветніцкая дзейнасць Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча. 3. Праблема метаду. Класічныя і народныя традыцыі ў творчасці пісьменніка. 	
2.3.2.1	Уладзіслаў Сыракомля	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадамі.</p> <p>Прачытаць у «Гісторыі беларускай літаратуры» раздзелы, прысвечаныя творчасці РУ. Сыракомлі.</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў.
2.3.3.1	Вінцэсь Каратынскі	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Паэма «Гаміла». Асаблівасці кампазіцыі. Вобраз лірычнага героя. 2. Свядомае ўвядзенне аўтарам у польскамоўны тэкст беларускай лексікі. 3. Вершы на беларускай мове. 4. Тэма страчанага радзімы ў элегіі «Туга на чужой старане». 	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.
2.3.4.1	Францішак Багушэвіч	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Самастойна пазнаёміцца з прапанаванымі зборнікамі Францішка Багушэвіча, напісаць анатацыі на іх (у чытацкім дзённіку).</p>	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў.
2.3.5.1	Эліза Ажэшка	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты, запісаць іх тэзісы.</p> <p>Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадамі.</p> <p>Падрыхтаваць пытанні для ўзаемаправеркі па тэмах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аповесць «Нізіны». Адлюстраванне рэчаіснасці і жыцця беларускай вёскі ў творы. 2. Трагічны канфлікт у аповесці «Дзюрдзі». 	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў. Напісаць водгук на адзін з твораў.

			<p>Праблематыка. Вобразы. Паэтызацыя працы, народнага побыту, кахання.</p> <p>3. Ключавая тэма, праблематыка рамана «Над Нёманам». Вобразы Багатыровічаў і Карчынскіх.</p> <p>4. Гуманістычная ідэя ў аповесці «Хам».</p>	
2.3.6.1	Янка Лучына	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні на тэмы:</p> <p>1. Зварот да сацыяльных матываў («Што думае Янка, везучы дровы ў горад», «Сівер», «Дзень за днём»).</p> <p>2. Вобраз роднага краю, паэтызацыя прыроднага свету ў лірыцы і ў паэме «Паляўнічыя акварэльні з Палесся». Высокая паэтычная культура творчасці, майстэрства версіфікацыі.</p> <p>3. Гісторыя напісання «Паляўнічых акварэлек...».</p> <p>4. Ідэі філасофіі пазітывізму ў творы. Непрыманне Я. Лучынам карыслівых адносін да прыроды.</p> <p>5. Маштабнасць вобраза паляўнічага Грышкі. Сюжэтная лінія аўтара-апавядальніка.</p>	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.</p>
3.	Літаратура мяжы XIX–XX стагоддзяў	2	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты, запісаць іх тэзісы.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах:</p> <p>1. Ажыўленне грамадска-палітычнага і літаратурнага жыцця напрыканцы 1880-х гадоў.</p> <p>2. Публіцыстыка Міхаіла Радзевіча, Шчырага Беларуса, Аляксандра Пшчолкі, Дарафея Бохана і інш.</p> <p>3. Рускамоўныя перыядычныя выданні.</p>	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, узаемаправерка студэнтаў.</p> <p>Напісаць водгук на адзін з твораў.</p>
	УСЯГО	56		

ПЕРАЛІК РЕКАМЕНДАВАНЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ КАМПЕТЭНЦЫЙ СТУДЭНТАЎ

Для бягучага кантролю і самакантролю ведаў і ўменняў студэнтаў па дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры XIX стагоддзя» можна выкарыстоўваць наступны дыягнастычны інструментарый:

- правядзенне прамежкавых апытанняў па асобных тэмах;
- правядзенне тэсціравання па асобных тэмах;
- індывідуальная задача (веданне знакаў рэдактарскай праўкі);
- правядзенне рэдактарскай праўкі тэкстаў розных стыляў і жанраў (выпраўленне моўна-стылявых, граматычных, лагічных памылак, недахопаў у сінтаксічнай арганізацыі матэрыялу і інш.);
- падбор і афармленне бібліяграфічных спісаў па канкрэтнай тэме (індывідуальныя заданні);
- рэдагаванне бібліяграфічных спісаў (індывідуальныя заданні).

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК ПЫТАННЯЎ ДА ЗАЛІКУ

1. Асаблівасці развіцця літаратуры Беларусі ў XIX стагоддзі.
2. Класіцызм, сентыменталізм, рамантызм у літаратуры XIX ст.
3. Таварыства філаматаў-філарэтаў, іх дзейнасць, асаблівасці творчасці.
4. Характарыстыка развіцця літаратуры ў 20-я гг. XIX ст.
5. Асаблівасці развіцця літаратуры ў 30–40-я гг. XIX ст.
6. Раннефіламацкая творчасць Адама Міцкевіча. Яго роля ў станаўленні беларускай літаратуры XIX стагоддзя.
7. «Пан Тадэвуш» А. Міцкевіча: праблематыка, паэтыка твора, сістэма вобразаў.
8. Філасофскае асваенне рэчаіснасці ў паэме А. Міцкевіча «Дзяды».
9. Творчае засваенне фальклору ў баладах А. Міцкевіча.
10. Патрыятычная тэматыка паэм А. Міцкевіча («Гражына», «Конрад Валенрод»).
11. Асноўныя матывы і вобразы раннефіламацкіх вершаў Яна Чачота.
12. Тэматыка і праблематыка баладаў Яна Чачота.
13. Публіцыстыка, навуковыя працы Яна Чачота: праблематыка, значэнне для далейшага развіцця беларускай літаратуры.
14. Асветніцкі пачатак беларускіх вершаў Яна Чачота.
15. Беларускія вершы Яна Баршчэўскага.
16. Тэматыка і праблематыка вершаў і баладаў Яна Баршчэўскага.
17. «Шляхціц Завальня...» Яна Баршчэўскага, сувязь твора з фальклорам, вобразы-сімвалы ў кнізе.
18. Жыццёвы і творчы шлях Ф. Савіча. Мастацкія асаблівасці верша «Там, блізка Пінска». Ідэйная кампазіцыя, праявы містыцызму ў «Сповідзі пакутніка».
19. Беларускія паэмы («Энеіда навыварат», «Тарас на Парнасе»): праблема аўтарства, ідэйны змест, мастацкія асаблівасці.
20. Філасофскія праблемы ў апісальнай паэме Т. Лада-Заблоцкага «Ваколіцы Віцебска».
21. «Вечарніцы» В. Дуніна-Марцінкевіча. Іх жанравая асаблівасць. Вобраз Ананія. Міфалагізм, ідэалізацыя рэчаіснасці.
22. Мастацкі канфлікт у вершаванай аповесці В. Дуніна-Марцінкевіча «Купала».
23. Вершаваная аповесць В. Дуніна-Марцінкевіча «Гапон»: ідэйна-мастацкі змест, ідэалізацыя рэчаіснасці.
24. Вершаваная аповесць В. Дуніна-Марцінкевіча «Шчароўскія дажынкi»: праблематыка, мастацкія асаблівасці.
25. «Быліцы. Расказы Навума» В. Дуніна-Марцінкевіча: адлюстраванне распаду маральных устояў сялянскай сям'і, духоўнай эвалюцыі сялян.
26. Драматургічная спадчына В. Дуніна-Марцінкевіча: тэматычная, ідэйная разнастайнасць творчасці («Ідылія», «Пінская шляхта», «Залёты»).

27. Ідэйна-тэматычная разнастайнасць паэзіі У. Сыракомлі.
28. Гутаркі У. Сыракомлі: тэматычная разнастайнасць.
29. Краязнаўчы і фальклорна-этнаграфічны матэрыял у нарысе У. Сыракомлі «Вандроўкі па маіх былых ваколіцах».
30. Тэматычная і жанравая разнастайнасць паэзіі В. Каратынскага.
31. Тэма айчыннай гісторыі ў творчасці Ю.І. Крашэўскага.
32. «Вясковыя аповесці» Ю.І. Крашэўскага.
33. Праблема сацыяльнай несправядлівасці ў паэзіі Ф. Багушэвіча.
34. Сацыяльная і маральная праблематыка твораў Ф. Багушэвіча, выкарыстанне ў іх народных паданняў.
35. Уяўны аўтар у творчасці Ф. Багушэвіча. Вобразы Мацея Бурачка і Сымона Рэўкі з-пад Барысава.
36. Апавяданні Ф. Багушэвіча, іх сувязь з фальклорам.
37. Жанрава-тэматычная разнастайнасць вершаў Я. Лучыны.
38. Вобраз аўтара-апавядальніка ў «Паляўнічых акварэляках» Я. Лучыны.
39. Ананімная літаратура: тэматычная разнастайнасць, мастацкія асаблівасці.
40. Навукова-практычная дзейнасць А. Ельскага. Ідэйны змест паэмы «Сынок».
41. Беларускамоўная творчасць Ф. Тапчэўскага, гумарыстычае адлюстраванне рэчаіснасці.
42. Жанрава-тэматычная разнастайнасць творчасці А. Абуховіча.
43. Адлюстраванне жыцця беларускай вёскі ў апавесцях Э. Ажэшкі.
44. Раман Э. Ажэшкі «Над Нёманам»: праблематыка, сістэма вобразаў.
45. Паэма «Таміла» В. Каратынскага як адзін з лепшых узораў беларускай польскамоўнай рэалістычнай паэмы.
46. Патрыятычны пафас творчасці В. Савіча-Заблоцкага. Аналіз «Пісьмаў да Драгаманава».
47. Асноўныя заканамернасці развіцця літаратуры ў 70–80-я гг. XIX ст.
48. Творчасць сялянскіх паэтаў (Ф. Блус, М. Марозік (Шункевіч А.), І. Мігановіч, В. Пратасевіч): тэматычная разнастайнасць, жанравыя асаблівасці твораў..
49. Развіццё літаратуры ў 90-я гг. XIX ст.
50. Агульная характарыстыка рускамоўнай літаратуры Беларусі.
51. Грамадска-культурная дзейнасць А. Вярыгі-Дарэўскага. «Альбом», яго значэнне для развіцця беларускай літаратуры.
52. Тэматычная разнастайнасць, мастацкія асаблівасці твораў А. Гурыновіча.
53. Значэнне літаратуры Беларусі XIX стагоддзя для далейшага развіцця беларускай літаратуры.
54. Паўлюк Баграм і легенда яго лёсу. Верш «Зайграй, зайграй, хлопча малы» як узор беларускай элегіі пач. XIX ст.

КРЫТЭРЫ АЦЭНКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

10 (дзесяць) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, а таксама па асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

бездакорнае валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

выяўленая здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі;

поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне вольна арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку, выкарыстоўваць навуковыя дасягненні іншых дысцыплін;

творчая самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, актыўны творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

9 (дзесяць) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

поўнае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

сістэматычная, актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

8 (восем) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны (метадамі комплекснага аналізу, тэхнікай інфармацыйных тэхналогій), уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна вырашаць складаныя праблемы ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, сістэматычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

7 (сем) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

вольнае валоданне тыповымі рашэннямі ў рамках вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, удзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

6 (шэсць) балаў, залічана:

дадаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне неабходнай навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абагульненні і абгрунтаваныя высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыповыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, перыядычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

5 (пяць) балаў, залічана:

дадатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, фрагментарны ўдзел у групавых абмеркаваннях, дастатковы ўзровень культуры выканання заданняў.

4 (чатыры) балы, залічана:

дастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, лагічны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы без істотных памылак;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні стандартных (тыпавых) задач;

уменне пад кіраўніцтвам выкладчыка вырашаць стандартныя (тыпавыя) задачы;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім ацэнку;

праца пад кіраўніцтвам выкладчыка на практычных, лабараторных занятках, дапушчальны ўзровень культуры выканання заданняў.

3 (тры) балы, не залічана:

недастаткова поўны аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веданне часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, выклад адказу на пытанні з істотнымі, лагічнымі памылкамі;

слабое валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, некампетэнтнасць пры вырашэнні стандартных (тыпавых) задач;

няўменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

2 (два) балы, не залічана:

фрагментарныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веды асобных літаратурных крыніц, рэкамендаваных вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

няўменне выкарыстоўваць навуковую тэрміналогію вучэбнай дысцыпліны, наяўнасць у адказе грубых, лагічных памылак;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

1 (адзін) бал, не залічана:

адсутнасць ведаў (і кампетэнцый) у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі, адмова ад адказу, адсутнасць на атэстацыі без уважлівай прычыны.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

па вывучаемай дысцыпліне
з іншымі дысцыплінамі спецыяльнасці

Назва вучэбнай дысцыпліны, вывучэнне якой звязана з дысцыплінай рабочай праграмы	Кафедра, якая забяспечвае вывучэнне гэтай дысцыпліны	Прапановы кафедры аб зменах у змесце рабочай праграмы	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
«Уводзіны ў літаратуразнаўства»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Больш увагі надаць вывучэнню жанраў літаратуры XIX ст.	пратакол № 8 ад 25.03.2024
«Гісторыя беларускай літаратуры XI – XVI стагоддзяў»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні тэмы «Станаўленне і развіццё новай беларускай літаратуры» праводзіць аналогіі з літаратурай XVI ст.	пратакол № 8 ад 25.03.2024
«Гісторыя беларускай літаратуры XVII–XVIII стагоддзяў»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні тэмы «Станаўленне і развіццё новай беларускай літаратуры» праводзіць аналогіі з літаратурай XVII–XVIII стст.	пратакол № 8 ад 25.03.2024
«Вусная народная творчасць»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні тэм па літаратуры XIX стагоддзя абавірацца на паняцці, атрыманыя на занятках па «Вуснай народнай творчасці»	пратакол № 8 ад 25.03.2024

